

Dienst Landelijk Gebied
Ministerie van Economische Zaken

provincie Zuid-Holland: Ed Wijdema
Rijkswaterstaat: Marius Teeuw, Bernadette Zoete

Kernteam Zuid-Holland Zuid

Prinses Beatrixlaan 2
2595 AL Den Haag
Postbus 19275
2500 CG Den Haag
www.dienstlandelijkgebied.nl

Contactpersoon

Marleen Jansen

T 070 337 12 00
M 06-29624431
F 070 369 44 85
m.h.jansen@dlg.nl

Datum

12 november 2014

NOTITIE

Polder Stedelijk, Definitief versie 12 november 2014

Deze notitie is een aanvulling op het inrichtingsplan 'Polder Stedelijk, Sliedrechtse Biesbosch' (DLG, februari 2009). De tekst in het rapport blijft het uitgangspunt. In deze notitie worden alleen de wijzigingen beschreven ten opzichte van het inrichtingsplan. De hoofdstukindeling van de notitie komt overeen met die van het inrichtingsplan.

1. Inleiding

In 2009 is door Dienst Landelijk Gebied (DLG) een inrichtingsplan opgesteld voor Polder Stedelijk in samenwerking met verschillende stakeholders. Het project heeft daarna stil gelegen omdat de stort van Troost nog niet in eigendom was. Inmiddels heeft de gemeente Dordrecht de stort aangekocht en heeft DLG in opdracht van de provincie Zuid-Holland (pZH) en Rijkswaterstaat (RWS) het project opgepakt. DLG heeft (telefonisch) gesprekken gevoerd met de stakeholders die in 2009 bij het inrichtingsplan betrokken waren: gemeente Dordrecht, Parkschap Nationaal Park De Biesbosch, Staatsbosbeheer, Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid, Stichting Natuur- en Vogelwacht, Vereniging Behoud Biesbosch en de bewoner van de Helsuis. De verslagen van de gesprekken zijn als bijlage bij deze notitie gevoegd. Op basis van de informatie uit de gesprekken en nieuwe inzichten is deze notitie opgesteld, waarin beschreven staat wat de eventuele wijzigingen en aanbevelingen zijn t.o.v. het inrichtingsplan. Op basis hiervan kan RWS de voorbereiding van de uitvoering gaan starten.

De sanering van de stort van Troost neemt de gemeente Dordrecht op zich. Om de sanering te kunnen uitvoeren zijn alle benodigde onderzoeken uitgevoerd en vergunningen/ontheffingen aangevraagd (gericht op de saneringswerkzaamheden op en rond de stort) en is inmiddels een bestek opgesteld. De start van de sanering staat gepland in januari 2015 en duurt ongeveer een maand. De planning is wel afhankelijk van de weersomstandigheden. Het helofytenfilter kan nog niet in januari aangeplant worden, omdat de plantjes de kou mogelijk niet overleven. De verwachting is dat voor 1 april alles ingeplant is en daarmee de werkzaamheden afgerond zijn. Na april vindt nog wel onderhoud plaats aan het helofytenfilter. Dit is mensenwerk, hier zijn geen zware machines voor nodig. Bij de sanering hoort de aanleg van een uitstroomvoorziening van de ringsloot op de Beneden-Merwede.

2. Aanvullende inventarisatie

Kernteam Zuid-Holland Zuid

2.1, 2.2, 2.4 t/m 2.6

Geen wijzigingen.

Datum

12 november 2014

2.3. Nieuwe waterhuishouding Sliedrechtse Biesbosch

In april 2008 heeft Rijkswaterstaat de aansluiting van de buurpolder Kort- en Lang Ambacht en Ruigten Bezuiden de Peerenboom op zowel de Beneden Merwede als de Zoetemelkskil gerealiseerd. Hierdoor is een kortsluiting ontstaan tussen de voormalige gescheiden watersystemen van de Sliedrechtse Biesbosch en de Beneden Merwede. Monitoringsgegevens zijn mondjesmaat voorhanden, maar dat de waterhuishouding in de Biesbosch gewijzigd is, staat vast. In 2013 is een hydraulische systeemanalyse van het krekensysteem van de Sliedrechtse Biesbosch uitgevoerd in het kader van de Thomaswaard. Deze analyse heeft nieuwe inzichten opgeleverd wat betreft de veranderingen in de waterhuishouding.

	Normaal		Springtij		afvoer Lobith	
	GHW	GLW	GHW	GLW	5800 m ³ /s 1/jr	6800 m ³ /s 1/ 2jr
Werkendam ¹	0,89	0,57	0,98	0,62	2,6	2,75
Dordrecht ¹	0,92	0,13	1,02	0,14	2,02	2,16
Kreken Sliedrechtse Biesbosch	0,89	0,39	1,0	0,38	±2,4	±2,5
Beneden Merwede t.h.v. inlaat	0,91	0,38	-	-		
Idem, tijdens groeiseizoen ²	0,89 ³	0,34 ³				

Tabel 1. Gemiddelde waterstanden

¹ bron: waternormalen - www.rijkswaterstaat.nl / afgeleide waterstanden – RWS-ZH 2000

² bron: helpdesk water

³ bij inrichtingsplan 2009 werd uitgegaan van andere waarden voor waterpeilen vanwege andere inzichten omtrent het kierbesluit, GHW: +0,82 m en GLW: -0,16 m.

Het waterpeil in Polder Stedelijk zal na ontpoldering het getijdenverloop volgen van de kreken van de Sliedrechtse Biesbosch. Uit analyse blijkt dat de waterstanden sterk worden bepaald door de afvoer van de Waal. Een grote afvoer, veelal in de winter en voorjaar zorgt voor hogere hoog en laagwaterpeilen. Een lage afvoer, veelal in de zomer en najaar zorgt voor lagere waterpeilen. Uiteraard kan een zomer met veel neerslag stroomopwaarts juist zorgen voor hoge rivierwaterpeilen in zomer. Als ondergrens kan worden aangehouden dat het peil slechts enkele malen per jaar beneden NAP +0,1 meter uitzakt.

De invoer van kierbesluit in het Haringvliet, zorgen voor iets lagere laagwaterpeilen. Dit effect is beperkt: de laagwaterpeilen zullen circa 5 cm lager uitvallen. Er dient voldoende diep water te worden gerealiseerd in verband met goede doorstroombmogelijkheden en een overdimensionering als het gaat om sedimentatie. Andere waterpeilen hebben gevolgen voor geulen en toekomstige waterdieptes.

2.7 Vluchthaven Rijkswaterstaat

Er komt definitief geen vluchthaven voor binnenvaartschepen in Polder Stedelijk. In het inrichtingsplan van 2009 was hier nog geen besluit overgenomen door RWS, inmiddels is dit wel gebeurd. In het inrichtingsplan was overigens nog geen rekening gehouden met de mogelijkheid van een vluchthaven.

2.8 Kabels en leidingen

Op verzoek van RWS heeft DLG een nieuwe Klic-melding gedaan. De gegevens van de Klic-melding zijn overgedragen aan RWS die ze gaat gebruiken bij de voorbereiding van de uitvoering.

Kernteam Zuid-Holland Zuid

Datum

12 november 2014

3. Toelichting op het ontwerp

3.1 Landschap

Geen wijzigingen.

3.2 Inpassen Stort van Troost

De inrichting van de stort wijkt iets af van het inrichtingsplan, zie de kaart in bijlage 1. De ringsloot is aan de zuidoostkant iets verschoven. De locatie en diepte van de ringsloot zijn bepaald op basis van de ingemeten tussenzandlaag. De ringkade blijft op dezelfde plek liggen. Aandachtspunt is goede afstemming tussen gemeente en RWS wat betreft de uitvoering van de sanering en de inrichting.

3.3 Aansluiting op Doode Kikvorschkil

Instroomopening Polder Stededijk:

In het inrichtingsplan is opgenomen dat de instroomopening zo smal mogelijk gehouden wordt, 20 m breed op de waterlijn bij een gemiddelde laagwaterstand. Ook wordt in het plan geadviseerd om de landhoofden te beschermen door het aanbrengen van stortstenen vanwege de aanleg van de brug. Waterhuishoudkundig en ecologisch is dit niet noodzakelijk (blz. 17).

SBB en het Parkschap hebben allebei een voorkeur voor een zo natuurlijk mogelijke instroomopening: zo breed mogelijk en geen stenen landhoofden. Ervaring van beide partijen uit andere gebieden leert dat er vanwege de lage stroomsnelheid weinig erosie van de oevers is te verwachten. Opmerking hierbij vanuit DLG is dat de ervaring in de Smalle Sneepkil anders is, hier is juist wel sprake van afkalving van de oevers door hogere stroomsnelheden.

Gezien het risico van erosie en de gevolgen daarvan voor de landhoofden van de brug blijft het advies om te zorgen voor een adequate bescherming van de oevers. Dit kan door te zorgen dat er, voor het doorsteken van de dijk, een goed ontwikkelde rietkraag aanwezig is en de opening zelf wel te beschermen met stortstenen.

De profielen van de openingen zijn gebaseerd op een GLW van +0,16 meter en een GHW van +0,82 meter. Nieuwe inzichten leiden tot een GLW van +0,34 meter (groeiseizoen) en een GHW van +0,89 meter. De profielen dienen hierop te worden aangepast. Dit geldt voor de breedte op GLW en de terrashoogte van de openingen naar het Kikvorschpolderdertje en Bassekil.

3.4 Zoetwatergetijdennatuur

Geen wijzigingen.

3.5 Recreatieve beleving Biesbosch

Toegankelijk op drie manieren:

In het inrichtingsplan is de insteek dat het plangebied toegankelijk is op drie manieren: via het trekpuntje over de Helsloot, vanaf de noordzijde met boten en vanaf de zuidzijde bij de nieuwe aanlegplaats ter hoogte van het Kikvorspolderdertje of via de bestaande van Polder Kort- en Lang Ambacht. Uit de gesprekken met de stakeholders en het mogelijk schrappen van recreatieve voorzieningen wordt de

recreatieve toegankelijkheid van het gebied beperkter. In paragraaf 4.3. van deze notitie wordt hier dieper op ingegaan.

Kernteam Zuid-Holland Zuid

Recreatie door te wandelen:

Voor de oversteek over de nieuwe kreek (instroomopening Polder Stededijk) komt een in het landschap passende brug. Verzoek van SBB is om onder deze brug een balk te leggen om kano's en andere vaartuigen uit het natuurgebied te weren. Dit is o.a. nodig om verstoring van vogels te voorkomen.

Datum

12 november 2014

3.6 Overige inrichting

Geen wijzigingen.

4. Inrichtingsmaatregelen

4.1 Grondbalans

De grondbalans blijft vooralsnog hetzelfde als in het inrichtingsplan (tabel 4.1, blz. 27). Tijdens de voorbereiding van de uitvoering door RWS zal de grondbalans opnieuw gemaakt worden en zal exact duidelijk worden hoeveel grond er vrijkomt.

In de huidige grondbalans is er vanuit gegaan dat overtollige grond toegepast kan worden op de stort. Uit overleg met de gemeente Dordrecht en Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid is naar voren gekomen dat dit nog steeds mogelijk is. Hierbij moet wel onderzocht worden of het kan i.v.m. de aanwezige flora en fauna en of het invloed heeft op de zetting. Waar ook rekening meegehouden moet worden is dat er tijdens de uitvoering van het inrichtingsplan al een ringsloot ligt en de stort dus lastiger te bereiken is.

4.2 Waterhuishouding

In het plan wordt ingegaan op de bescherming van de instroomopeningen tegen erosie. Het uitgangspunt blijft dat steenbestorting van de instroomopening van polder Stededijk nodig blijft, zie verder paragraaf 3.3 van deze notitie.

4.3 Recreatieve voorzieningen

In het plan zijn verschillende recreatieve voorzieningen opgenomen. Omdat de kosten van het inrichtingsplan uit 2009 hoger zijn dan het beschikbare budget is er begin 2010 al gekeken op welke manier de kosten omlaag gebracht kunnen worden. Dit kan door het laten vallen van een aantal recreatieve voorzieningen: trekpontje inclusief vlonderpad, uitkijktoren en de aanlegkade in het haventje. Mochten andere partijen deze voorzieningen toch graag willen realiseren in het gebied, dan kan dat als zij er budget voor kunnen organiseren. Tijdens de gesprekken is hier door de stakeholders (nog) geen interesse voor getoond. Als een gunstig aanbestedingsresultaat wordt bereikt, kan overwogen worden de recreatieve voorzieningen alsnog aan te leggen. Dhr. Koolen geeft wel aan dat het wat betreft de Vereniging Behoud Biesbosch belangrijk is dat er een alternatieve, duurzame toegang komt als vervanging voor het trekpontje.

Het Parkschap Nationaal Park De Biesbosch en Staatsbosbeheer (SBB) hebben een aantal voorstellen gedaan wat betreft recreatieve voorzieningen die in het gebied gerealiseerd gaan worden:

- De bestaande aanlegsteiger aan de zuidoostkant (ligt net buiten plangebied, nabij Kort- en Lang Ambacht) opwaarderen en een nieuwe aanlegkade realiseren ten zuidoosten van de Pleun Louwesloot. De nieuwe aanlegkade is een alternatieve locatie voor de aanlegkade bij het trekpontje. Dhr. Verweerd, bewoner Helsuis, geeft aan het aanleggen van een nieuwe

kade hem betreft overbodig is: de bestaande steiger ligt precies tussen Kort- en Lang Ambacht en Polder Stedelijk in en heeft meer dan voldoende capaciteit. Een nieuwe aanlegkade aanleggen is zonde van het geld.

- Aangepaste hoofdwandelroute (hierbij is ervan uitgegaan dat de kreek/bypass Pleun Louwesloot er komt): één rondje graspad over de kade. Essentieel bij dit rondje is de brug over de instroomopening Polder Stedelijk. Het graspadrondje sluit aan op routes aan de oostkant van het gebied naar Polder Kort- en Lang Ambacht. Consequentie van dit voorstel is dat er geen aansluiting meer is met de westkant van het gebied (westelijke rondje komt hiermee te vervallen) en dat de route door het getijdengebied vervalt.
- Aangepaste route over de stort: de route (graspad) langs de rand van de stort leggen, op het talud. Zo wordt gebruik gemaakt van de hoogtes in het gebied en krijgt de wandelaar uitzicht over de polder. De routes over de stort in het inrichtingsplan komen dan te vervallen: de stort wordt struingebied.

De voorstellen van het Parkschap en SBB zijn op een kaart ingetekend, zie bijlage 2.

4.4 Overige inrichtingsmaatregelen

De havenwand van de stort zou een flinke opknapbeurt krijgen in het inrichtingsplan. De haven is niet in eigendom van de gemeente, maar van dhr. Baars die de haven gebruikt als parkeerplaats voor duwbakken. De gemeente heeft contact gehad met de eigenaar en deze heeft geen belangstelling voor recreatie. Dit betekent dat er voor het opknappen van de havenwand geen noodzaak meer is. De kosten voor het opknappen, die bij de sanering waren inbegrepen, komen hiermee te vervallen.

Aan de noordoostkant van het gebied liggen een ark, chalet en schuilhut. Deze passen niet binnen de gewenste inrichting van het gebied. De omgevingsdienst/gemeente Dordrecht hebben contact gehad met de eigenaren. Met de eigenaar van de woonark zijn afspraken gemaakt, de woonark wordt binnenkort (voor 1 november) verwijderd. Met de andere eigenaar moet nog een afspraak gepland worden. Deze heeft een vergunning van RWS, maar RWS doet hier niets aan. De gemeente pakt dit nu op. De insteek is dat alles weggehaald wordt.

5. Kostenraming en financiering

5.1 Kostenraming

De kostenraming uit het inrichtingsplan van 2009 is geïndexeerd naar het prijspeil van 2014, zie bijlage 3.

In de raming zijn de recreatieve voorzieningen recreatieve voorzieningen trekpuntje inclusief vlonderpad, uitkijktoren en de aanlegkade in het haventje buiten beschouwing gelaten. Voor het herschikken van de grond is in de raming een post toegevoegd. Deze post zou met de sanering meegenomen worden, maar dit is nu niet mogelijk omdat de sanering begin 2015 al plaatsvindt.

Noot: In de raming zijn twee posten opgenomen voor het verwijderen van (woon)boten en opstallen op het stort. Omdat de gemeente Dordrecht hier nu zelf energie opzet, komen deze posten wellicht te vervallen.

5.2 Financiering

Geen wijzigingen.

Kernteam Zuid-Holland Zuid

Datum

12 november 2014

6. Marsroute Naar de uitvoering

6.1 Grondverwerving

De stort van Troost en het zoetwatergetijdengebied zijn beide in eigendom bij het grondbedrijf van de gemeente Dordrecht. De haven aan de noordkant is in eigendom bij een particuliere eigenaar. De precieze grens van de haven is weergegeven op de kaart in bijlage 4.

6.2 Bestemmingsplanwijziging

Een bestemmingsplan herziening is niet meer nodig. Er is een nieuw bestemmingsplan Sliedrechtse Biesbosch dat de inrichting van Polder Stedelijk mogelijk maakt.

6.3 Van Intentieovereenkomst tot uitvoeringsconvenant

Rijkswaterstaat gaat voor de uitvoering van het inrichtingplan een uitvoeringsovereenkomst (bestuursovereenkomst) opstellen met de betrokken partijen.

6.4 Beheer en onderhoud

Het Parkschap en SBB willen samen het beheer op zich nemen, maar dan moet er wel een beheerbudget beschikbaar gesteld worden. Bij overdracht van de gronden naar SBB (dit ligt politiek lastig) kan wellicht gebruik worden gemaakt van subsidies die beschikbaar zijn voor natuurgebieden.

Wandervereniging Te Voet, contactpersoon Michiel Broekman, heeft toegezegd met vrijwilligers een bijdrage te willen leveren aan het beheer.

De gemeente Dordrecht (grondbedrijf) heeft het Parkschap en SBB al gevraagd om een kostenberekening te maken voor beheer van het gebied. Dit is gedaan op basis van het voorstel dat zij hebben gedaan in paragraaf 4.3 van deze notitie. Bij het beheervoorstel is uitgegaan van nietsdoenbeheer in het getijdengebied/natte natuur. Het zuidelijke deel met de geul zal door de getijdendynamiek relatief lang open blijven. De hoger gelegen delen in het noorden zullen verder verlanden, ook omdat het uiteinden zijn in het watersysteem. Aandachtspunt bij beheer is dat de routes over de kades beheerd moeten kunnen worden: maaibeheer met kleine machines.

De berekening is voorgelegd aan de gemeente, maar hier is nog geen reactie op gekomen. Bij de kostenraming is uitgegaan van eenmalige kosten (bijv. beloopbaar maken paden) en jaarlijkse kosten (beheer). Zolang geen afspraken zijn gemaakt over beheer, ligt het beheer in handen van de eigenaar.

RWS gaat het beheer en onderhoud van de nieuw geul in het zoetwatergetijdengebied op zich nemen.

Toelichting DLG op beheer: Zoetwatergetijdengebieden zijn over het algemeen een stuk ondehouds-extensiever dan bijvoorbeeld natte schraallanden. Gebieden die niet regelmatig overstroomd zullen gemaaid moeten worden of begraasd. Daarnaast zal van tijd tot tijd gebaggerd moeten worden om dichtslibben van de geul(en) te voorkomen. Ook rietkragen moeten af en toe gemaaid worden om

verruiging en verbossing terug te dringen. Verlanding van de geul zal door de getijdendynamiek nauwelijks aan de orde zijn.

Kernteam Zuid-Holland Zuid

6.5 Benodigde vergunningen en ontheffingen

Datum

12 november 2014

In de tabel in bijlage 5 is een overzicht opgenomen van de mogelijk benodigde vergunningen en ontheffingen op basis van het inrichtingsplan en de nu geldende wet- regelgeving. Hierbij is de tabel uit het inrichtingsplan van 2009 gebruikt als basis. Voor aanvang van de uitvoering zal deze lijst moeten worden gecontroleerd op volledigheid en actualiteit van de dan geldende wet- en regelgeving. In het overzicht is tevens de verwachte doorlooptijd en het bevoegd gezag opgenomen. Vooroverleg met het bevoegd gezag helpt dikwijls voor het inkorten van de doorlooptijd.

Noot: Bij de gemeente Dordrecht (Albert Nap) is geen vestiging van jachtrecht voor Polder Stedelijk bekend.

6.6 Aanbevelingen voor het vervolgtraject (inrichting)

- Uit overleg met SBB en het Parkschap blijkt dat er onduidelijkheid is over een eventuele extra geul/bypass die RWS overweegt. 'RWS geeft aan dat een bypass in de Helsoot is overwogen, maar dat de baten niet opwegen tegen de kosten. Nu wordt onderzocht of een bypass in de Pleun Louwesloot wel een optie is. Dit biedt mogelijk een kans om een vaarweg verbinding te realiseren die permanent voor de scheepvaart toegankelijk is.' Het aanleggen van een eventuele bypass kan invloed hebben op de inrichtingsmaatregelen Polder Stedelijk. Hier moet dus rekening mee gehouden worden. Aanbeveling is om bij het uitwerken van de plannen de (belangrijkste) stakeholders op de hoogte te houden en te betrekken bij de ontwikkelingen.
- Als het plangebied aan KRW/natuurdoelstellingen moet voldoen, is beheer dan noodzakelijk? Dan zou er wellicht bij RWS/provincie geld beschikbaar zijn voor beheer. (Vraag SBB/Parkschap)
- Nog nader uitwerken welke maatregelen nodig zijn ter bescherming van de ringkade tegen getij en golven.
- Aan de andere kant van de Helsloot wonen nog een aantal mensen, waaronder dhr. Vrind. Er is in dit stadium geen noodzaak om deze aanwonenden erbij te betrekken. Wanneer de uitvoering van start gaat in Polder Stedelijk is het aan te bevelen om de aanwonenden op de hoogte te stellen van de werkzaamheden.
- De (belangrijkste) stakeholders bij de technische uitwerking en uitvoering van Polder Stedelijk betrekken. Hierbij gaat het tenminste om gemeente Dordrecht/omgevingsdienst in verband met de sanering van de stort en SBB/Parkschap vanwege het onderhoud/beheer dat zij mogelijk op zich gaan nemen. Daarnaast de andere stakeholders (Stichting Natuur- en Vogelwacht, Vereniging Behoud Biesbosch en de bewoner van de Helsuis) die bij het inrichtingsplan van 2009 betrokken waren.